

ВЛИЯНИЕ РОДИТЕЛЬСКИХ ОТНОШЕНИЙ НА ОБРАЗОВАНИЕ ДЕТЕЙ

Исламова Севарахон Пазиловна

Преподаватель Андижанского института сельского
хозяйства и агротехнологий,

Аннотация. В данной статье трактуются роль и задачи родителей по воспитанию детей, а также учитывается их ответственность при выполнении этой работы. Было отмечено, что первая задача родителей в воспитании ребенка – воспитать ребенка личностью широкого кругозора и научить наукам.

Ключевые слова. Позиция, подход, отношение, общение, образование, советы, дисциплина.

INFLUENCE OF PARENTAL RELATIONSHIP ON CHILD EDUCATION

Islamova Sevaraxon Pazilovna

Teacher of Andijan Institute of agriculture and agrotechnologies,

Annotation. In this article, the role and tasks of parents' upbringing children are interpreted, and their responsibility in performing this work that is also taken into account. It was mentioned that the first task of parents in raising a child is to raise their child as a person with a broad outlook and to teach science.

Key words. Position, approach, attitude, communication, education, advice, discipline.

OTA-ONA MUNOSABATLARINING BOLA TARBIYASIGA TASIRI

Islamova Sevaraxon Pazilovna

Andijan qishloq xo'jaligi va agrotexnologiyalar
instituti o'qituvchisi,

Annotatsiya. Ushbu maqolada farzand tarbiyasida ota-onaning ro'li va vazifalari talqin qilingan bo'lib, ularning ushbu ishni bajarishdagi ma'suliyati ham

chuqur inobatga olingan. Ota-onaning bola tarbiyasidagi birinchi vazifasi farzandini keng dunyoqarashga ega shahs sifatida tarbiya qilish va ilm o'rgatishdan iboratligi keltirib o'tilgan.

Kalit so'zlar. Positsiya, yondashuv, munosabat, muloqot, tarbiya, nasihat, intizom.

Psixologiyada ota va ona munosabatlarni aniqlashda turli xil pozitsiyalarga bo'lingan. Pozitsiyalar psixologlar tomonidan sinovdan o'tkazilgan. "Ota" yoki "Ona" pozitsiyasida bo'lish – bu o'zining boshqalardan ustunligini aniqlash, rag'batlantirish va jazolash huquqiga egalikni his qilish demakdir. "Ota" yoki "ona"ning murojaati, odatda, pand-nasixatli, e'tirozga o'rin qoldirmaydigan, uzil-kesil bo'ladi. U o'zi buni doimo namoyon qilavermasada, biroq o'ziga hurmatni talab qiladi. U tartibni nazorat qilishni va odatlarni boshqarishni, juftiga otalarga (onalarga) xomiylik qilib xuddi zaifroq odamga yondoshgandek yondoshishni yoqtiradi.

"Katta" pozitsiyasi odamning atrofidagilar bilan teng darajada muloqotda bo'la olishni bildiradi. Atrofdagilarga o'z hukmronligini ham o'tkazmaydi yoki o'ziga nisbatan "ma'qullovchi" munosabatni ham kutmaydi.

"Bola" pozitsiyasida odam xafagarchilikka yuqori sezgirlikni, ko'ngil bo'shlik oson ishonuvchanlik o'yinqaroqlik, injiqlik, boshqalardna mehr olishni istash, sezishni, kuchliroq odam tomonidan panohtopishni va shu kabilarni namoyon qiladi.

Agar shu pozitsiyalar o'zaro muvofiq kelsa va o'zaro mos bo'lsa, masalan kimdir juftiga nisbatana bo'lgan munosabatda "otalik" yoki "onalik" pozitsiyasini tutsa, ikkinchi tomon esa bajonidil "bolalik"ni namoyish etsa –bu yaxshi, agar ikkita "katta pozitsiya o'zaro to'qnash kelsa, bu ham yaxshi, biroq oilada ikkita "ota" ("ona") duch kelib qolsa, unda ularning muloqotida zo'riqish, nizooli vaziyatlarning yuzaga kelishi muqarar.

O'zbek oilasida bola tarbiyalashning ishontirish, tushuntirish, nasihat, ibratnamuna ko'rsatish, yaxshi fazilatlarini mashq qilish, rag'batlantirish, tanbeh berish,

ogohlantirish, jazolash kabi usullar qo'llaniladi. Oilada bola tarbiyasining o'ziga xos qoidalari mavjud bo'lib, ota-onalar ulardan o'rinli foydalanishlari lozim.

Hususan ular:

- ✓ Oilada xissiy moslik, ruhiy xotirjamlik va iliq iqlim yaratish;
- ✓ Ota-ona obro'sini saqlash;
- ✓ Tarbiyada ota-ona, kattalar o'rtasida talabchanlik birligi;
- ✓ bola shaxsini mehnatda tarbiyalash;
- ✓ Oila maktba va jamolatchilik hamkorligi;
- ✓ Bolani sevish va izzat qilish;
- ✓ Oilada qat'iy rejim va kun tartibi o'rnatish;
- ✓ Tarbiyada bolalarning yosh va shaxsiy xususiyatlarni hisobga olish;
- ✓ Bola taraqqiyotini aniqlab berish;
- ✓ Bolada mustaqillik, tashabbuskorlik sifatlarini hosil etish va boshqalar.

Oilada qat'iy intizom va kun tartibining bo'lishi bolalar tarbiyasiga ijobiy ta'sir qiladi. Bolalarning bilim olishdagi yutug'i, ahloqi, salomatlik darajasi ko'p jihatdan oilada qaror toptirilgan oqilona rejimga bog'liq. Shuning uchun ota-onalarning o'zlari ham bu borada ibrat ko'rsatishlari oqilona tuzilgan oila rejimiga qat'iy amal qilishlari, farazandlariga ham o'rgatishlari darkor.

Tarbiyada maqsadning aniqligi muhim o'rin tutadi, chunki tarbiya ishlarini to'g'ri yo'naltirish imkonini beradi. Ota va ona bolaning birinchi murabbiysi, uni tarbiyalashda shaxsan ibrat ko'rsatuvchi ta'sirchan omil hamdir.

Tarbiya usullari- ibrat namuna usuli yaxshi xulq-atvor o'rgatish, o'rni kelganda nasihat qilish, jiddiy tanbeh berish, bola bilan vaqtincha gaplashmaslik, unga nisbatan munosabatni o'zgartirish, ishontirish, jamoatchilikning, mahallaning ta'siri, rag'batlantirish, Qur'oni karim, hadis namunalarini keltirish kabilardan iboratdir.

Har bir ota-ona tarbiyasining o'ziga xos nazariy hamda amaliy qonun-qoidalarini o'zlashtirib ularga amal qilish lozim. Negaki, oilada bola tarbiyasi g'oyat nozik murakkab

masala bo'lib, ota-onadan pedagogik bilim, katta tarbiyachilik mahorati, baolalarning har birini o'ziga xos xususiyatlari haqida tushunchalar bo'lishi talaba etadi.

Ota-onaning namunasi uning oilada, jamoada mahallada tutgan mavqeidan kelib chiqadi. Zero, u sog'lom, jismonan tetik, ongli, ahloqli, xushmuomala, kasbining jonkuyari, vatanparvar, didli bo'lishi, mehribon ota yoki ona sifatida atrofdegilar diqqatini o'ziga qaratishi, jamoatchilik o'rtasida obro'-e'tibor qozonishi shart.

Kattalarga hurmat va bo'ysunish o'zbek oilalaridagi an'anaviy tarbiya uslublardan biridir. Oilada bolalarni to'g'ri tarbiyalash ota-onalarnigina emas, balki xonadondagi katta yoshli kishilarning namunasi, oila shaxsini shakllantiruvchi, uning dunyoqarashiga, xulq-atvoriga, jamoa orasida o'zini tuta bilishiga tayyorlovchi omildir.

Ota va onaning bir-biriga do'stona munosabati mehribonligi, g'amhurligi, o'z

navbatida oilada farzandlarining munosabatlarini normal o'stirishga yordam beradi.

Ona qiziga muloyimlik, shirinsuhanlik, qizlarga xos bo'lgan oriyat, uyatchanlik, ibo,

iffat kabi fazilatlarini shakllantirish bilan birga, unga uy-ro'zg'or yumushlarini mukammal o'rgatmog'i zarur. Yoki aksincha ma'naviy qashshoq, yengil-yelpi hayotga ko'nikib, tubanlik botqog'iga botib qolgan ayrim ayollarning ayanchli qismatidan misollar keltirish ham maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdullaev M. Madaniyat, ma'naviyat, ma'rifat // Muloqot.-1998.-№3.
2. Abdullajonova D. Milliy tarixiy xotira: mohiyat va talqin // Jamiyat va boshqaruv.- 2004.- №4.
3. Abduraxmonov A. Axloqiy tarbiya va milliy qadriyatlarimiz // Sharq yulduzi.- 1990.- №12.

4. [“Forming negation with the prefixes”](#) L.T.Toshhonov, H.T. G'ofurova. Вопросы науки и образования-2020, 32-36
5. [“Development of multy-language competence of university students”](#) L.T. Toshxonov - Академическая публицистика, 2019, 260-262
6. [“Ritorik argumentativ nutqning B.Rassel asarlarida ifodalanishi”](#) L.T Toshxonov. Экономика и социум-2022, 408-412
7. [“Badiiy matnda inkorni ifodalashning lingvistik vositalari”](#). L.T. Toshxonov. Экономика и социум-2021, 275-278